

KOMUNIKAT

VIII Polsko – Niemieckiej Konferencji i podróży studyjnej

„Architektura ryglowa – wspólne dziedzictwo ANTIKON 2007”

Ryglowa architektura sakralna

Tuczno, 17-19 września 2007 r.

Patronat Honorowy

Harry Tesch - Minister für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Mecklenburg-Vorpommern

Tomasz Merta - Generalny Konserwator Zabytków RP

Norbert Obrycki - Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

Bartłomiej Sochański - Konsul Honorowy Republiki Federalnej Niemiec

dr hab. inż. Jerzy Jasieńko - Prezes Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków

dr hab. inż. arch. Zbigniew Paszkowski - Przewodniczący Komisji Architektury Drewnianej PKN ICOMOS

Specjalistyczny Patronat Prasowy

Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki z Łodzi

Spotkania z Zabytkami z Warszawy

Renowacja i Zabytki z Krakowa

Patronat Medialny

Kurier Szczeciński

Cele konferencji i podróży studyjnej

współpraca polsko-niemiecka i europejska w zakresie ochrony wspólnego dziedzictwa kulturowego, gromadzenie wiedzy o obiektach zabytkowych Pomorza (po obu stronach granicy) i jego sąsiedztwa, pobudzenie świadomości o wartości i potrzebie zachowania architektury ryglowej i drewnianej Pomorza, upowszechnianie wiedzy o środowisku i krajobrazie kulturowym, promocja dziedzictwa kulturowego, promocja miast i gmin na pograniczu polsko-niemieckim, integracja uczestników rynku konserwatorskiego: właścicieli i użytkowników zabytków, konserwatorów, naukowców, wykonawców prac i usług, producentów, stworzenie okazji do spotkania, służącego wymianie doświadczeń i poglądów oraz dyskusji.

Do udziału w konferencji i podróży studyjnej serdecznie zapraszamy

konserwatorów zabytków i dzieł sztuki, pracowników administracji i nadzoru budowlanego, służb konserwatorskich, architektów, projektantów, historyków sztuki, etnografów, właścicieli i użytkownicy zabytkowych obiektów, inwestorów, przedstawicieli firm konserwatorskich, budowlanych, producentów materiałów, systemów, zabezpieczeń i in. przydatnych w inwestycjach związanych z zabytkami, wydawców czasopism i książek poświęconych problematyce konserwacji zabytków i szeroko pojętej ochrony dziedzictwa kulturowego, wszystkich miłośników i zainteresowanych pięknem i ochroną obiektów zabytkowych

Partnerzy Projektu po stronie niemieckiej

Partner Główny - Landesamt für Kultur und Denkmalpflege - Archäologie und Denkmalpflege

Institucje wspierające: Ministerstwo Oświaty Meklemburgii Pomorza Przedniego

Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Meklemburgii - Pomorzu Przednim

Partnerzy Projektu po stronie polskiej

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie

Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Do współpracy podczas podróży studyjnej zaprosiliśmy także

Burmistrza Drawska Pomorskiego, Burmistrza Czaplinka, Burmistrza Tuczna

PROGRAM

17 września 2007 r. (poniedziałek)

8.00 zbiórka polskich i niemieckich uczestników przed Teatrem Lalek PLECIUGA
ul. Kaszubska 9, Szczecin

8.30 wyjazd autokaru ze Szczecina

8.30 – 18.00 podróż studyjna

10.00 – 10.30 *Cieszyno*

Wieś owalnicowa, rozbudowana w ulicówkę, w XIII w. własność hr. Guncelina von Schwerin. Na pocz. XIV w. posiadłość rodziny Wedłów; dwór klasycystyczny z XIX wieku rozebrany w 1987 roku; zachowane zabudowania podworskie XIX w. i park krajobrazowy pocz. XIX w. *Zwiedzanie:* kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego - XVII/XVIII, XIX w. na planie prostokąta, z pięciobocznie zamkniętym prezbiterium; przy południowej ścianie wieża na planie kwadratu; całość - konstrukcja ryglowa, dębowa, z wypełnieniem cegłą; wewnątrz jednoprzestrzenne, zachowane elementy XVIII wiecznego ołtarza, empora, kartusz barokowy nad drzwiami pomiędzy wieżą a nawą; kościół zorientowany nietypowo na osi północ - południe; parcela kościelna ogrodzona murem.

11.00 – 11.30 *Mielenko*

Zwiedzanie: kościół filialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski - ufundowany przez ówczesnych właścicieli wsi von Goltzów, w 1662 roku, remontowany w 1726 roku - z tego okresu pochodzi wieża; zbudowany na planie prostokąta, bez wyodrębnionego prezbiterium; konstrukcja ryglowa z wypełnieniem ceglany, w szczycie wschodnim- ozdobne rygle; wieża z hełmem cebulastym, barokowym, z latarnią, dzwon na wieży z 1786 roku.

11.45 – 12.30 *Jankowo*

powitanie przez Burmistrza Drawskiego Pomorskiego – **Zbigniewa Ptaka**

przerwa kawowa

Zwiedzanie: budynek spichlerza- jedyny zachowany bez zmian obiekt dawnego założenia folwarcznego, zaprojektowany przez światowej sławy architekta Waltera Gropiusa/1883-1967/ (stryjeckiego wnuka architekta Martina Gropiusa), który przyjeżdżał do Jankowa (d.n. Janikow), gdzie mieszkała jego rodzina; w Jankowie zachowały się również zaprojektowane przez niego domy robotników rolnych, a w Drawsku Pomorskim – willa.

12.45 – 13.30 *Drawsko Pomorskie*

Miasto nad rzeką Drawą na Pojezierzu Drawskim; otrzymało prawa miejskie 8 marca 1297, gród i osada istniały już od VII wieku. Na południe od miasta znajduje się poligon drawski. *Zwiedzanie:* Magazyn Solny - ul. Kilińskiego 4 - budynek w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła pw. Zmartwychwstania Pańskiego, powstał ok. 1700 roku, po ostatnim wielkim pożarze miasta; wykonany w konstrukcji ryglowej, wypełnionej cegłą, na fundamencie z bloków kamiennych; prawdopodobnie wzniesiony na potrzeby istniejącej w Drawsku faktorii solnej; w XIX wieku pełnił funkcje remizy strażackiej, w latach 30tych XX wieku przebudowany na Muzeum Regionalne (Kreisheimetmuseum Dramburg).

Kościół pw. Zmartwychwstania Pańskiego - późnogotycki, wzniesiony na przełomie XIV i XV wieku; trójnawowa budowla halowa z ośmioboczną absydą i wieżą, dobudowana w późniejszym okresie; Portale kościoła - północny i południowy z ceglany bestiariuszami; portal południowy przebudowany w XIX wieku z cegły czerwonej i czarnej; elementy wystroju: drewniany ołtarz i balustrada ołtarzowa, ławy kolatorskie, ambona, dwie empory organowe i prospekt.

14.10 – 15.00 *Siemczyno* – przedstawi Waldemar Witek

Pałac w Siemczynie – wzniesiony w latach 1722-26 przez Henryka Bernarda von Goltza, rozbudowany o dwa skrzydła przez Henryka Augusta von Arnima, który nabył posiadłość w 1796 roku i później w wieku XIX, przez kolejnego właściciela von Bredow. Jest to reprezentacyjna siedziba, nawiązująca do francuskich wzorów zabudowy rezydencjonalnej o rozplanowaniu „entre court et jardin”. Francuska geneza widoczna jest również w rozwiązaniach architektonicznych. We wnętrzach zachowane elementy wystroju holu, klatek schodowych, kominki. Własność prywatna.

15.15– 16.45 *Czaplinek*

powitanie przez Burmistrza Czaplinka – **Barbarę Michalczyk**

obiad

konferencja prasowa

Miasto pomiędzy dwoma jeziorami: Drawsko i Czaplino, Prawa miejskie otrzymało w 1291 roku. Od 1407 roku do początku II połowy XVII wieku wraz z zamkiem w Drahimiu było najdalej wysuniętą na północ warownią Polski.

Zwiedzanie: kościół pw Świętego Krzyża jest najokazalszą budowlą sakralną Czaplinka. Zajmuje całą wschodnią pierzeję rynku. Wybudowany został w latach 1829-1830 na planie krzyża greckiego, w stylu neoromańskim (C.Fr.Schinkel). We wnętrzu na uwagę zasługują powstałe po II wojnie światowej interesujące polichromie ścienne.

Kościół pw. Świętej Trójcy - najstarsza murowana budowla Czaplinka, wzniesiona prawdopodobnie w końcu XIV lub na początku XV wieku w miejscu, gdzie najprawdopodobniej stał wcześniej zamek templariuszy. Obecna postać kościoła zawdzięcza przebudowie dokonanej w XVIII wieku po zniszczeniach dokonanych przez pożar w 1725 roku. Bryła kościoła orientowana, nosi wyraźne ślady wcześniejszych założeń architektonicznych pochodzących z okresu sprzed odbudowy po pożarze. W kościele znajduje się barokowy drewniany ołtarz baldachimowy i klasycystyczna ambona z I poł. XIX wieku. Posesja kościoła ograniczona murem kamiennym, na terenie działki wolnostojąca dzwonnica.

Budynek warsztatowo-mieszkalny przy ul. Studziennej nr 2 - wzniesiony w I poł. XIX wieku (1842- data w przejeździe bramnym); przebudowywany w k. XIX wieku i w latach 20-30 XX wieku. Konstrukcja ryglowa, z wypełnieniem cegła i stychułami. Pierwotnie zabudowa zaplecza parceli ob. ul. Dąbrowskiego. Obecnie samodzielna posesja. Własność prywatna.

17.45 Tuczno

Miasto położone jest nad trzema jeziorami: Tuczno, Zamkowym i Liptowskim. Zaczątkiem dzisiejszego miasta była prawdopodobnie słowiańska osada. Tuczno w 1331 roku otrzymało prawa miejskie na prawie brandenburskim; było prywatną własnością rodziny Wedłów. Miasto w czasie II wojny światowej znacznie ucierpiało. Zabudowa legła w gruzach, ludność została wysiedlona, a samo Tuczno zostało zniszczone w 80%.

18.00 zakwaterowanie w Zamku w Tucznie

Zamek w Tucznie - powstał w miejscu wczesnośredniowiecznego grodu, jego historia sięga ok. XIV wieku. W XVI i w XVII wieku rozbudowywany do kształtu trójskrzydłowego założenia, przez rodzinę von Wedel; pierwotnie założenie obronne, całkowita przebudowa gotyckiej siedziby na renesansową rezydencję przeprowadzona została w latach 1542-1581 przez Stanisława Wedla Tucznińskiego. Kolejne przebudowy przeprowadzono w początku XVII, w XVII i w XIX wieku. W czasie II wojny światowej zamek był włączony w pas umocnień Wału Pomorskiego, spłonął w 1947 roku. Po odbudowie rozpoczętej w 1966 roku, poprzedzonej zabezpieczeniem i badaniami (1957) został przeznaczony na Dom Pracy Twórczej Architekta SARP.

18.30 inauguracja konferencji

Powitanie

Siegfried Wack – Prezes Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Meklemburgii -Pomorzu Przednim

Ewa Prync-Pommerencke – Landesamt für Kultur und Denkmalpflege, Schwerin

Ewa Stanecka – Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

18.45 dr Alicja Biranowska-Kurtz

Tuczno w rozwoju dziejowym

19.00 otwarcie wystawy „Zagubiony porządek” przygotowanej przez Stowarzyszenie Szukamy Polski

19.15 kolacja z wieczorem integracyjnym

powitanie przez Burmistrza Tuczna – **Teresę Łuczak**

18 września 2007 r. (wtorek)

9.00 – 10.00 śniadanie

10.00 sesja I

prof. dr arch. inż. Jan Juliusz Tajchman – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
Na czym polega metoda konserwacji zabytków architektury

Dipl. Ing. Jens Amelung – Architekt, Landesamt für Kultur und Denkmalpflege
Mecklenburg-Vorpommern

Fachwerkkirchen in Mecklenburg-Vorpommern (ein Überblick)

11.30 przerwa na kawę

12.00 sesja II

Cezary Nowakowski – Dyrektor Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Wybrane zagadnienia form konstrukcyjnych kościołów ryglowych Pomorza Zachodniego

Marcin Gaj – absolwent kierunku Ochrona Dóbr Kultury – specjalność Konserwatorstwo w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Drewniane kościoły Karla Friedricha Schinkla

dr Radosław Barek – Wydział Architektury Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Kontekst krajobrazowy kościołów szachulcowych

Matthias Zahn – Restaurator

Die Synagoge in Hagenow – restauratorische und baugeschichtliche Untersuchungen

Dr. Sybille Gramlich – Kunsthistorikerin, Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum

Gotteshäuser in Kriegsgefangenenlagern des. 1 Weltkriegs, zwei Beispiele

14.00 obiad

15.00 sesja III

Ewa Stanecka – Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Polichromowane stropy drewniane w kościołach Diecezji Szczecińsko - Kamieńskiej

Peter Knüvener – Kunsthistoriker

Uckermark, Neumark, Pommern – Bemerkungen zu künstlerischen Verbindungen im Spätmittelalter

Werner Ziems – Restaurator; Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum

Taufengel in Brandenburg – eine restauratorische Bestandserfassung

dyskusja

16.00 zwiedzanie Tuczna i okolic, podróż studyjna

16.30 Martew

Miejscowość położona w enklawie Puszczy Drawskiej, powstała w p. XIV wieku, w wyniku kolonizowania ziem przez Wedłów z Tuczna; wzmiankowana w 1331 roku.

Zwiedzanie: kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny - wzniesiony 1680 roku i przebudowany w 2 poł. wieku XVIII., w miejscu wcześniejszego kościoła, który najprawdopodobniej spłonął w czasie pożaru wsi w roku 1625 roku. Konstrukcja szachulcowa, po stronie południowej - tynkowana, szczyt szalowany; zbudowany na planie prostokąta z trójbocznym zamknięciem prezbiterium; cmentarz przykościelny ograniczony murem z kamieni polnych; po południowej stronie kościoła – drewniana dzwonnica.

17.00 Bronikowo

Wieś wzmiankowana w 137 roku, od 1540 roku w posiadaniu Wedłów, w 1610 roku wieś wraz z kościołem spłonęła.

Zwiedzanie: kościół pw. Świętego Jakuba Apostoła – wzniesiony w 1775 roku, w konstrukcji ryglowej, z wypełnieniami ceglanyimi, otynkowanymi; kościół na planie prostokąta, trójbocznie zamkniętego od strony prezbiterium; dostawione - zakrystia i kuchta; do szczytowej ściany dostawiona jest węższa od niej wieża na rzucie kwadratu. We wnętrzu zachowały się: ołtarz rokokowy, polichromowany i złocony, ambona - wyposażenie pochodzi z okresu budowy kościoła i jest dziełem lokalnych warsztatów.

17.25 Lubiesz

Wieś wzmiankowana w 1337 roku, należąca do Wedłów z Tuczna.

Zwiedzanie: kościół filialny pw. Św. Michała Archanioła, obecnie Św. Jana Chrzciciela – zmiana wezwania nastąpiła ok. w 2 poł. XIX wieku - powstał około XIV wieku, jako budowla kamienna, na planie prostokąta z dostawioną od zachodu i nie przewiązaną z murami nawy wieżą; zakrystia dobudowana do nawy od strony północnej, prawdopodobnie z 2 poł. XVIII; wyposażenie - ołtarz i ambona - z 3 ćw. XVIII wieku; obecna wieża w miejscu drewnianej powstała w latach 60-tych XX wieku. Cmentarz przykościelny wydzielony murem kamiennym.

18.30 koncert grupy teatralnej DRA z Czaplinka – stylizowane, średniowieczne pieśni łacińskie

19.30 kolacja

19 września 2007 r. (środa)

9.00 – 10.00 śniadanie

10.00 sesja IV

Maria Witek, Waldemar Witek – Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie

Warsztaty konserwatorsko – budowlane w Słowinie, jako przykład integracji społeczności lokalnej wokół idei ochrony dziedzictwa kulturowego

Dominik Mączyński – Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie

Program europejski "Dachy Europy"- tematyka i wstępne posumowanie warsztatów

Matthias Hartig – Zimmermeister

Angewandte Holzverbindungen in der Praxis

dyskusja

11.30 przerwa na kawę

12.00 sesja V

Niels Juister – Architekt, Niedersächsisches Landesamt für Denkmalpflege

Die Bau – und Sanierungsgeschichte der evangelischen Marktkirche „Zum Heiligen Geist“ in Clausthal-Zellerfeld

Ulrich Schaaf

Friedrich Bernard Werner i jego widoki śląskich kościołów szkieletowych

Wojciech Kapalczyński – Wojewódzki Ośrodek Ochrony Zabytków, Delegatura w Jeleniej Górze

Translokacja domu przysłupowego z Wigancic do Zgorzela

Katarzyna Juchniewicz – absolwentka kierunku Ochrona Dóbr Kultury – specjalność

Konserwatorstwo w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Poewangelicki kościół szkieletowy w ujściu koło pily - nieznanie dzieło Augusta

Sollera - i jego problematyka konserwatorska

Joachim Nowacki – absolwent kierunku Ochrona Dóbr Kultury – specjalność

Konserwatorstwo w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Kościół centralny na bazie krzyża o konstrukcji zespolonej szkieletowo – sumikowo – lątkowej

Ewa Bożejewicz - Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Drewniane konstrukcje wieżowe kościołów ziemi chełmińskiej

Ewa Kalbarczyk – Klak, Joanna Szot – Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu

Szkieletowa architektura sakralna w województwie opolskim

13.30 zakończenie konferencji

13.45 obiad

14.45 wyjazd uczestników konferencji

17.00 przyjazd do Szczecina

Organizator

SZCZECIN-EXPO Towarzystwo Wspierania Rozwoju Pomorza Zachodniego

ul. Grodzka 16/13, 70-560 Szczecin, tel. (091) 423 94 71, tel.\fax. (091) 433 27 46

Kontakt: Agata Lewandowska – Komisarz Konferencji, tel. 0607 925 999, (091) 423 94 71

e-mail: agata.lewandowska@szczecin-expo.org

Konto Bankowe: Kredyt Bank 11 1500 1722 1217 2006 5343 0000